

KEGYELET A HŐSÖKNEK

Széchenyi Sándor általános iskolás kora óta szereti a történelmet. Szép eredményeket ért el megyei tanulmányi versenyeken. Több történelmi tárgyú pályázatot nyújtott be. S kiemelkedő volt azon II. világháborús témájú kutató munkája, amelyet a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem országos pályázatára nyújtott be. Szívügyének tekinti azt, hogy Biharkeresztes város helytörténetével foglalkozzon. Idejét, erejét nem sajnálva rója az utcákat, felkeresi a még emlékezni tudó időseket, hogy hiteles elbeszéléseik krónikáját papírra vesse, ezzel maradandót hagyva az utókornak.

Legutóbbi fáradozásának eredményeképpen, 4 Biharkeresztesen el-esett II. világháborús hősi halott magyar katona újratemetését szervezte meg.

- *Fiatal, középiskolás tanulóként mi készítetted arra, hogy ilyen felnőttek számára is nagy kihívást jelentő eseményt irányíts?*

- Úgy érzem ez egy utolsó órák munka, és ha nem csináljuk meg, akkor eltűntek volna a történelem süllyesztőjében. Szeretném megmutatni, hogy nem késő még ezeket a sírokat rendbe tenni, mert megérdemlik az ott nyugvók, akik értünk adták életünket.

- *Mit lehet tudni azokról az elesettekről, akiknek méltó síremléket állítottál fel?*

- **Horváth Dániel** örvezető és **Velicska György** honvéd 1944. IX. 28-án vesztették életüket a Sebes-Körös partján és IX. 29-én az alakulatuk VIII/1-es utózászlóalj tábori papja temette el őket. Haláluk oka aknától és aknaszilánk. Ekkor

esett még el bajtársuk **Révész Bertalan** akit velük temettek el, de 1945. 03. havában testvére hazavitte szülőfalujába, Tuzsérra.

Kaszl Nándor örvezető 1944. X. 14-én esett el a Septely-dombon. Halálát páncéloslövedék telitalálat okozta. Itt, a domb aljában, az árokparton lett eltemetve és sírját beszántották, így mára eltűnt. Sírja és fejfája jelképes a temetőben. Szintén e nap halt meg **Fürész Ferenc** honvéd, de őt az alakulata már csak Mezőpeterden tudta eltemetni. Sírja megtalálható a Peterdi temető hátsó részében.

Kasza Károly örvezető volt az utolsó, aki itt esett el 1944. X. 14-én. Élelem felvételzéséért tért vissza a faluba. Ekkor vágott bele egy aknagránát és leszakította a két lábát. Néhány óra után elhunyt. Őt 1945. 06. hóban a helyi református tiszteletes temette el a temetőben. Ezért nem a többi hősi halott környékén van a sírja. Alakulata az 1. rohamtűzér osztály.

Müller Imre határvasdász honvéd 1944. X. 13-án adta életét hazánkért. A katolikus temetőben lett eltemetve. Sírjára kopjafa került a rendszerváltás után.

Egyszerű emberek voltak. Nem feltétlen a túlfűtött hazaszeretet, hanem inkább a kötelességtudat vezette őket. Életüket adták értünk, hazánkért. Az általuk is megváltott szabad Magyarország, Biharkeresztes, a szabad haza kötelezzen arra minket, hogy becsüljük, ápoljuk emléüket.

- *Milyen anyagi és egyéb segítséget kaptál?*

- A legnagyobb anyagi és erkölcsi segítséget a családomtól kaptam, és munkát vállaltam a nyáron. Szintén családi segítséget kaptam a keresztek elkészítéséhez, amelyet ezúton is köszönök Fekete Géza bácsinak. Ezek kívül, amit tudtam egyedül, önerőből valósítottam meg.

Szakmai segítséget Dr. Holló János altábornagytól és a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum munkatársaitól kaptam. Kiss Gyuláné, Irma néni lelkesen segített a kutatásban. Járai Zsigmond, a Járai Alapítványon

keresztül támogatott. Barabás Ferenc, mint magánember támogatta munkámat. A Városi Művelődési Ház és Könyvtár segítségét is köszönöm. Köszönöm azoknak az idős embereknek is, akik elmesélték élményeiket, és név nélkül mindenkinek, aki bármiben segített.

- *Beszélg tovább a terveidről, kutatási lehetőségeidről!*

- Továbbiakban szeretnék egy nagyobb emléktáblát készíttetni, mely a helyi zsidóság II. világháborús áldozatairól emlékezne meg. Jövő tavasz végén pedig szeretném elkezdni a hősi emlékmű felújítását és a II. világháborús emlékkönyv kiadását. Emellett persze még sok, nagyszabású tervem van a jövőre nézve.

Sok sikert, szép eredményeket kívánok további feltáró munkádban és a tanulásban!

Nagy Zoltánné

Az ismeretlen katona

Én nem ünneplem őt, én gyászolom
Fekete posztós dob nélkül, magamban,
De milliók nevében, akik élnek
És föltámadnak majd egy szép napon
A sírből, mit ma országnak neveznek.

Én nem ünneplem őt, én átkozom
Vezéreit, kik vérmezőre vitték
Fiatal testét, ifjú álmait,
Szabad jövőjét, boldog büszkeségét
Idegen célért, idegen pokolba.

Én nem ünneplem őt, én siratom
A vértanút, ki mások vakhitéért
Az Antikrisztus lovasát követve
Az embertelen, gyilkos kötelesség
Parancsszavára az árokba fordult.

Én nem ünneplem őt, én jól tudom,
Hogy mily barlangban főzték azt a mákonyt,
Melytől bódultan tántorgott a nép
És innen és túl vér a vérré támadt
És innen és túl a halál tanyázott.

Én nem ünneplem őt, Johann Kovács,
Schmidt, Shmith, Forgeron és Forgiarini
S a többi mind, elnémult ajkakkal
Az égbe és szívünkbe azt kiáltják:
Elég legyen a meddő pusztulásból
És vesszenek a rombolásra bujtók!

Én nem ünneplem őt, a sírokon,
Melyek a földet dúsabban borítják,
Mint a vetés, nem taposok gazul,
Halálukért hirdetve új halált,
De vallom és hiszem, hogy szent az élet,
Szent, szent, százszor szent. Ámen.
Úgy legyen!